

האשה נקנית פרק ראשון קידושיין

מסורת הש"ס

[illegible]

מוסף רש"י

משל מ. מאכילו ומשקוהו ומכבדו:
חסרון כיס איכא לגביה: פודין זה
לאביו מעשר שני וספודה הבן משלו
אמר' הרי הוא כגופו שהרי הוא
אחר ניהו לגביה והרי הוא כמי
שפודה עני: צעמו: האוכלין זה
לזה מעשר עני. אם יש לכן מעשר
עני לחלק לעניים מאכילו לאביו אם
אביו עני וכן כולם אע"פ שחביב עליו
גופו ואם לא היה ידעו מעשר זה
היה נותן לו ממונות משלו: להעדרה.
עליו מוטל להאכילו ולהשקותו מדה
בינונית ואם אביו צריך לסעודה יסירה
אכילו מעשר עני: שפודה אביו
ארנקי כו'. ואי אמרת כבוד האב
על הבן בחסרון כיס אינו אלא משל
אב אם כן האי ארנקי דקאמר רבי
אליעזר משל אב הוא ומאי נפקא ליה
מיניה להכלילי: ודלמא רתח. ואמר
לאבוב מירי ברימחיה: וקא עבר.
רב הונא: משום לפני עור. שגורם
לבנו לחטוא: כפומבייני. במקום
המפירה שאינו נחשב מדמיו בן
בגון בשוליו: הנשרפין בנסקלין.
משמע אחד מן הנשרפין נתעבד
בנסקלין הרבה וקיי"ל (סנהדרין ד' עט):
כל חייבי מיתות שבתורה שנתערבו
ואין ידוע איזה מהן בקלה ואיזה מהן
בחמורה כולן ידועו בקלה שאין אחת
רשאי למשוך את הקל לעונש חמור
שלא נתחייב בו: רבי שמעון אומר
ידועו בשקילה. שהיא קלה דלתי ליה
לרבי שמעון שריפה חמורה משקילה
וטעמא מפרש בסנהדרין (דף ג):
אמר ליה רב יהודה ברבי. דרב
יחזקאל לרב יחזקאל אבא לא תתניא
הכי הנשרפין בנסקלין והוו נסקלין
רובא דא"כ אמאי תלית טעמא משום
דשריפה חמורה תיפוק לי' דליכא
למימר כולן בשריפה דא"כ אולת לך
בזר מיעוטא: הנסקלין בנשרפין.
דאע"ג דנשרפין רובא ידועו בשקילה
מפני שהיא קלה: הכס רבנן ליה
דקאמרי ליה לרבי שמעון כו'. האי
דקאמרי שהסקילה חמורה לאו טעמא
יהיב למילמחיהו אלא הכי אמרי ידועו
בשריפה בזה רובא ודקאמרת ידועו
בסקילה להקל עליהם אין אחת מיקל
אלא מחמיר שהסקילה חמורה: לא
סימא לאנזך הכי. להדעיו פתאום
שהוא טועה דקאמרת לי' לא תתניא
הכי: כך כתוב בתורה לעורי קא
מצער ליה. והרי הוא כאומר לו
עברת על ד"ת: מקרא כתוב בתורה
כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב
והוא עצמו יצין שטעה: אבא אומר
השקיני מים. ויש מצוה אחרת א"כ לפני
לעשות כגון לקבוצ את המט או ליהיט'.

בכבוד אביו אמר רב מת
א"ר מתנה אמר רב חס

מוסף תוספות

- א. כגון שחוט לי בהמתך.
מוס' ז"מ לג. ב. דאביו
נהנה מגורף הבהמה. עס.
ג. שאינו נהנה מן האבידה
שמפסיד הכן אע"פ שהוא
נהנה שהיה מכבדו בדבר
אחר בשעה שמחזיר

אי נפקא ליה מיניה. מאי
לזה מעשר שני. אם יש
גורף אביו בלא חומש ולא
והבז ומזונותיו עליו ולא

משל מי רב יהודה אמר *משל בן רב נתן בר אושעיא אמר *משל אב אורו ליה רבנן לרב ירמיה ואמרי לה לבריה דרב ירמיה כמ"ד משל אב מיתיבי נאמר יכבד את אביך ואת אמך ונאמר ²כבד את ה' מהונך מה להלן בחסרון כים אף כאן בחסרון כים⁶ ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה לביטול מלאכה ת"ש ⁷כ"ב אחים שני שותפין האב ובנו הרב ותלמידו פודין זה לזה מעשר שני ⁸ומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת משל בן נמצא זה פורע חובו משל עניים לא צריכא להעדפה אי הכי היינו דקתני עלה אמר רבי יהודה יתבא מאידה למי שמאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה מאי נפקא מינה אפילו הכי זילא ביה מילתא ת"ש ⁹שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם יכדי שיטול ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מכלימו ואי אמרת משל אב מאי נפקא ל' מיניה בראוי לזורשו וכי הא דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה אמר איזול איחוי אי רתח אי לא רתח ודלמא רתח ¹⁰וקעבר ³אלפני עור לא תתן מכשול *דמחיל ליה ליקריה ¹¹והא קעבר משום *בל תשחית דעבר ליה בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבר ליה בשעת ריתחיה: ¹²מתני ליה רב יחזקאל לרמי בריה הגשרפים בנסקלים רבי שמעון אומר ידונו בסקילה שהשריפה חמורה אמר ליה רב יהודה בריה אבא לא תיתנייא הכי מאי איריא ¹³שריפה חמורה תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו אלא ¹⁴הכי איתנייא הנסקלים בגשרפים א"ל אי הכי אימא סיפא וחכמים אומרים ידונו בשריפה *שהסקילה חמורה מאי איריא דסקילה חמורה תיפוק לי דרובא גשרפים נינהו א"ל התם רבנן הוא דקאמרו ליה לר"ש דקאמרת שריפה חמורה לא סקילה חמורה א"ל שמואל לרב יהודה ¹⁵שינא *לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתוב בתורה כך כתוב בתורה צעורי קא מצער ליה אלא אומר לו *אבא מקרא כתוב בתורה כך אלעזר בן מתאי אומר אבא אומר השקיני מים ומצוה לעשות מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה שאני ואבא חייבים למצוה איסי בן יהודה אומר אם אפשר למצוה לעשות ע"י אחרים תעשה על ידי אחרים וילך הוא לכה כאיסי בן יהודה א"ר יצחק בר שילא האב שמחל על כבודו כבודו מחול הרב חול רב יוסף אמר *אפי' הרב שמחל על ה' הולך לפניו יומם אמר רבא הכי השתא ה' הוא ותורה דיליה היא מחיל ליה ליקריה

שרפים רובן הן במקילה לפי שהיא קלה אלא הכי פירושו
תיפוק לי משום דרובא נסחלים נינהו:

האביריה. מוס' הראש'ל שגם לאב קשה האביריה. מוס' צ"מ לג. ד. דעובר בבל תשחית ואין חייב לכבדו בזה. מוס' הראש'ל ה. אפי' הוא מחזר על הפתחים והאי דאמרי אפי' מחזר על הפתחים לא שיתן לו ממונו ויחזר על הפתחים אלא בגופו מכבדו ובטל ממלאכתו ומתוך זה צריך לחזר על הפתחים. מוס' הראש'ל. ועי' מהרש"א.

לב.

עין משפט
נר מצוה

שמואל א' מ"א פ"א מהל'
ממרים הל' ג סמג
עשין קי טו"ש"ע י"ד ס'
רמ סעיף ה:
שמואל ב' מ"א פ"ה מהל'
מעשר שני הל' יא:
שמואל ג' מ"א פ"ו מהל'
מתנות עניים הלכה

שמואל ד טוש"ע י"ד ס' רמ סעי' ה
צה"ה:

שמוח ה' מי' פ"ו מהל'
ממרים הלכה ז'
טוש"ע י"ד ס' רמ סע'
ח:

שְׁמַח ו ז מִי" פִּי"ד
מהלכות סנהדרין
הל' ד והל' ו:

שנ' ח מיי' פ"ו מהל'
ממרים הלכה יא
טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף
יא:

שנא ט מי' פ"ו מהל'
ממרים הלכה יא
טוש"ע שם:

ישוב י מיי' שם הל' יג
טוש"ע שם סעי'
יב:

ישנה ב' מיי' שם הל' ח
טוש"ע שם סעי'
יט:
יגוד ל' מנ' ח"ה מרל'

ת"ת הלי"א טוש"ע
שם סימן רמז סעיף לב:

תורה אור השלם

1. כבד את אבִיךָ ואת
אִמֶּךָ לְמַעַן יֵרֶכְךָ
יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
הוּא אֱלֹהֵינוּ נְתַן
שְׁמוֹת כִּי אֵל
2. כבד את יְיָ מְדוּחָה
וּמְרֵאשִׁית כָּל תְּבוּרָתוֹ;
שְׁמוֹ גָּדוֹל
3. אֵל תִּקְרָא חַדָּשׁ וּמִשְׁלֵם
עוֹר לֹא תִתֵּן
וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ
יִקְרָא שֵׁם יְיָ
4. כִּי תַעֲזֹב אֶל עַמִּים
לְרִבּוֹם יִלְחָצֶנּוּ עֲלֵיהֶם
לְתַפְשָׁה לֹא תִשְׁחִית
אֶת שְׁחִיתָא דְּגֵרֵי
עֲזָה לְנֶדֶח עֲלֵי גֵרֵי
מִמֶּנּוּ תֵּאָכַל וְאוֹתוֹ
תַּחֲרֹב כִּי יִהְיֶה עַץ
הַיֶּשֶׁה לְבָב מִפְּנֵי
הַבְּחֹר; דְּבִרִּים כִּי
5. הוּא יִלְחָצֵנּוּ וְיִזְמֶנּוּ
בְּעֶזְרָתוֹ עָן לְנֶחֱמִים
הַדָּרִךְ וְלִילֵלֵי עֲשׂוֹד אֵשׁ
הַלְאִיר לָהֶם לִלְכָּת יִזְמֶנּוּ
וְלִילֵלֵי; שְׁמוֹת יְיָ

גליון הש"ס

גמ' משל בן. ע' בר"ש
פ"א מ"א דפאה: שם
דמחיל ליה ליקריה. ע'
טורי אבן מגילה כח ע"א
ד"ה א"ת משנאי:

תום' ר"י הזקן

לכבוש מלאכה. שבתכל
מלאכתו כשמיאילו.
ממעשר שני בלא חומש.
ואחור הוא ולא קריני
יגאל איש ממעשר ויסק
ומיתו יראה ויקרא, כ
[א]. ומאכלים. אם האחד
עני. פורע חובו. עליו
מוטל לפרנסו. להעפרה.
שורשי הדינין ממונותיו
ממעשר עני וראי הא
פועל חובו, שאם הא
נחת לו די ספק כמו
שמוטל עליו. מאי נפקא
לן מינה. הרי הוא נתן
למה שמוטל עליו ליתן.
וחלוקתא משל אב. וכתב

וַתִּדְקַדַּק רָא"י לַמֶּלֶךְ מֶשֶׁל בֶּן אֶחָד מִדָּוָם וּ
וַאֲבִידָתָה חֲצִירוֹ כִּי־לֹא יַעֲשֶׂה אֶם יַעֲסֹק
יָרֵוּ קֹדֶמֶת כְּדֹאמְרֵינוּ בָּאֵלֹו מֵאִיזֹות
וְאֵל תַּחֲזִיר יָכוֹל יִשְׁמַע לוֹ ת"ל וְכִי
יֵהֱיוּ אֵל תַּחֲזִיר שְׁאֹמֵר לוֹ עֵסֶק
בְּכַבְדֵּי דָלָל תַּחֲזִיר בְּחֵסֶן לֹא חֲצִירָךְ
קָרָא מִשְׁמַע ח"כ דִּלְצִידָת חֲצִירוֹ
קֹדֶמֶת לְכִיבּוּד אֵב וְאֵם וְאֵם יַעֲסֹק
וַאֲבִידָתָה חֲצִירוֹ הִי אֲבִידָתוֹ קֹדֶמֶת
דְּכִתִּיב (דְּבָרִים טו) אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה
בְּךָ אֲבִיוֹן (צ"מ ל: ג.) שֶׁלֶךְ קֹדֶם לְכָל
אֶדָם וְאֵם יַעֲסֹק בְּאֲבִידָתוֹ הִי כְבוֹד
אֲבִיו קֹדֶם לְשֵׁנֵי דָלָמֵר מֶשֶׁל בֶּן
וְנִרְאֶה לִרָא"י חֲצִיר כְּבוֹד אֲבִיו וְאֲבִידָתָה
חֲצִירוֹ וַיַּעֲסֹק בְּאֲבִידָתוֹ דֵּהָא דָלָמֵר
כִּיבּוּד אֵב קֹדֶם יֵהֱיוּ דֹקֵא לִהְיֵט
לְאֲבִיו לַעֲשׂוֹת רִנָּתוֹ בְּמִמּוֹנוֹ^א לִפִּי שְׁהוֹ
גֹּוֹף הַכִּיבּוּד^ב אֵבֶל בְּאֲבִידָתוֹ כִּיוֹן שְׁאִין
הָאֵב נִהְיֶה בְּאֲבִידָה עֲמָלָה^ג אִין הָאֵב
חִיִּיב לְהַפְסִיד אֲבִידָתוֹ בְּשִׁבְלֵי אֲבִיו
וְאֵע"ג דִּלְאֲמֵרִינוּ בְּסִמּוֹךְ דָּלָמֵר שְׁטִיבֹל
אֲרַנְקִי וַיִּטִּיל לִים וְאִינוּ מַכְלִימוֹ לַמֶּלֶךְ
מֶשֶׁל בֶּן הַתֵּם מֵיִירִי בָּאוֹת עֵינֵי שִׁם
לְאֵב קֹרֶת רוּחַ בֶּךָ בְּגוֹן שְׁזוּרְקוֹ לִים
לְמִירְמָה אִימַתָּה אֲחִישַׁי בִּימִיָּה דֵּהִי
לֹא הִי אֵם בְּחֵסֶן מִשְׁלִיךְ רַשַׁע הוֹאֵל
דְּעוֹבֵר בְּבֵל תַּשְׁחִית וְאִפְּלִיֹה הִיכָּה
דְּשׁוֹגֵה הוֹאֵל וּמִשְׁלִיכֵי בְּחִמּוֹ מ"מ הִנֵּה
בְּהַשְׁלֵכַת אֲרַנְקִי וּמִשָּׁה^ד אִין הַלְכִילִינוּ:
אָוֶרֶן יֵהֱיֶה רַבֵּנָן דְּרַבִּי יִרְמְיָה כַּמֶּלֶךְ
מִשָּׁה אֵב מִשְׁמַע שֶׁךְ הִלְכָה
וְכֵן פֶּסֶק בְּשִׁאלֹתוֹת דְּרַב אֲחַאי בְּפִרְשַׁת
וְיִשְׁמַע^ה (סוֹף סִימָן ט) וּפֶסֶק הִיכָּה דְלִית
יֵהֱיֶה לְאֵב וְהִיתֵי לֵב לָבֵן חִיִּיב הֵבֵן לִוּוֹן
אֲבִיו וְכֵן פֶּסֶק ר"י ור"ם דֵּאֵם אִין לְאֵב
מִמּוֹן וְהֵבֵן שֶׁ לוֹ דְּלִרְיֵךְ לִבֵּן לְפִרְסוֹן
מִשְׁלֹו דֵּלָה יֵהֱיֶה אֵלָם אֲחֵר כְּדֹאמֵר
בְּנַעֲרָה שְׁתַּחֲפַתָּה (כְּתוּבוֹת דף מט:)
ו' דְּרַב אֲכַפְּיָה לִהְיוֹאֵל גְּבֵרָה וְאִפְּיֵק
מִיָּהִה אֲרַבַּע מָהֵל זֹוִי לְדָקָה וְעוֹד
דִּלְאֲמֵרִינוּ בִּירוּשְׁלַיִם^ו אֲמַר רַבִּי יוֹסִי
הַלּוֹאִי דִּהְיוּיֵן כֵּל שְׁמַעְתִּי בְּצִירִי לִי
כֵּךְ שְׁתַּפְּיֵן אֵל לִוּוֹן אֵת אֲבִיו
וְעוֹד רִאִיָּה מֵהָא דָלָמֵר בִּירוּשְׁלַיִם
דְּרַבִּי יוֹנָתָן וְרַבִּי יֵאֲשִׁיָּה הוּוּ קֶאֱזִילִי
בְּאוֹרַחָא אֲחָה הִהוּא גְבֵרָה וְקָא נִשְׁקַ
לְכַרְעִיָּה דְּרַבִּי יוֹנָתָן אֲמַר מֵחִיל הָאִי
לְכַרְעִיָּה דְּרַבִּי יוֹנָתָן וְלִי לְכַרְעִיָּה דְּרַבִּי יוֹנָתָן

חמר ניה למחרי ניה זין לעוק צבי
כנישתא כלומר הוריתי לו שיעשה כל
קד שיפרנסנו בנו אל"ל אחאי לא אחפי'
כך אמר ליה כגון זו כופין בחמייה
חמר ליה את צריכת לך פירוש ובי
לא ידעת דכופין פשיטא דכופין ועוד
ראה מירושלמי שהצאת למעלה כד
את ה' מהוין אם יש לו ממון חייב
ואם לאו פטור וצבידוב אז ואם נאמר
כד את אביך ואת אמך דמשמע בין
יש לו הון ובין אין לו הון^ה
דמחיל ליה ליקריה. ונריך
לומר שהדיעו קודם לכן
שלא יהא כמו נסחין לאכול [בשר]
חזיר ועלה בידו בשר טלה לאמר
לקמן צי' בתרא (דף פא:) שרריך
מחילה וכפרה: **ותיפוק** צי' משום
דרובא נסקלין גינהו. לפום ריהטא
ה"ק ואפילו היתה סקילה חמורה היו
נשקלים ואין זה נכון לפי ששלי מה
גס לי שריפה ואפילו הם שוות

זקן

ראי לית ליה לאב וריוח לבן כייפינן ליה ושקלינן בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. (פי' דקס בתורה כך, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם נממרים לו כשואל ולא כמזהיר.